

ZO ONTWERP JE EEN KLIMAATADAPTIEVE SPEELRUIMTE

IJSLANDER B.V.

IJSLANDER

IJSLANDER

KLIMAATADAPTIEVE SPEELRUIMTE ONTWERPEN: DO'S EN DON'TS

Klimaatverandering zorgt voor steeds meer uitersten. De zomers worden warmer en buien steeds heftiger. Dit resulteert in verschillende vormen van overlast. Denk aan straten en kelders die onder water lopen of extreme hitte waardoor we slecht slapen en buiten zijn als minder prettig wordt ervaren.

Door veel bestrating in de leefomgeving worden deze extremen extra uitvergroot. Een manier om klimaatstress tegen te gaan is het ontwikkelen van groen blauwe speelplaatsen. Maar wat zijn groen blauwe speelplaatsen en waar moet je op letten wanneer je een groen blauwe speelplaats ontwerpt?

INLEIDING: WAT IS KLIMAATADAPTATIE?

Formeel betekent klimaatadaptatie het voorbereiden op de risico's van het veranderende klimaat en de leefomgeving hierop aanpassen. Speelplekken zijn hier uitermate geschikt voor.

De problemen die we ervaren zijn:

- Stijgende temperaturen (extreme hitte)
- Extreme regenbuien
- Lange periodes van droogte

IJSLANDER

KLIMAATADAPTATIE INTEGREREN OP SPEELPLEKKEN

Wanneer je een speelplek klimaatadaptief inricht, zorg je ervoor dat de speelplek bestand is tegen de eerder genoemde problemen. Dat kan door:

- **Verharding eruit, groen erin.** Hiermee kan water infiltreren in de bodem, het oppervlak wordt minder heet en beplanting zorgt voor schaduw, schone lucht en geeft ruimte voor meer biodiversiteit.
- **Hemelwaterafvoer afkoppelen.** Zorgt ervoor dat het riool wordt ontlast tijdens heftige buien en water kan infiltreren in de bodem.
- **Schaduw creëren.** Door bijvoorbeeld bomen te planten. Dit zorgt voor meer schaduw op de speelplek tijdens hete dagen en trekt meer natuur aan wat de biodiversiteit bevordert.
- **Biodiversiteit vergroten.** Door het aanbrengen van veel gevarieerd en inheems groen dat insecten, vogels en andere dieren aantrekt.

Vaak worden klimaatadaptieve speelplekken ook wel groen blauwe speelplekken genoemd. Zeker bij schoolpleinen is hierin een grote trend zichtbaar waarin grijze pleinen groen blauw worden gemaakt. Vaak worden deze initiatieven gestimuleerd door bijvoorbeeld de gemeente of provincie.

Naast het beschermen tegen klimaatproblemen hebben groen blauwe speelplekken nog meer voordelen.

- Groen blauwe speelplekken dragen bij aan het welzijn van inwoners
- Hebben een grote aantrekkingskracht op kinderen.
- Groen blauwe speelplekken zijn ze er in veel soorten en maten. Locatie, omwonenden, speeldruk, onderhoudsniveau en zeker ook smaak (van vaak volwassenen zijn van invloed op hoe de speelplek eruit ziet.

Lees verder voor de Do's en Don'ts.

DO'S EN DON'TS

Waar moet je rekening mee houden bij het inrichten van een klimaatadaptieve speelplek?

WATEROPVANG

Bij een groen blauwe speelplek ga je duurzaam om met regenwater. Dit betekent dat er geen afwatering is naar de kolken, maar dat het water op locatie blijft. Dit kun je op een aantal manieren realiseren:

- **Infiltrerende ondergronden** toepassen zodat het water kan wegzakken in de bodem. Denk aan plantvakken, gras, houtsnippers of zand. Ondergronden zoals kunstgras kunnen worden toegepast in het kader van infiltratie, maar dragen niet bij aan het bestrijden van hittestress.
- **Infiltratiekratten:** In dichtbevolkte omgevingen waar wadi's niet mogelijk zijn, kan gekozen worden voor een ondergrondse voorziening. Een voorbeeld hiervan is een krattensysteem.
- Let goed op wat je aansluit op het systeem. Is dit een straat of bijvoorbeeld een dak. Bereken hoeveel capaciteit het systeem nodig heeft. Zorg voor een overstortvoorziening

- **Wadi:** Een verlaging in een landschap waar water tijdelijk geborgen kan worden. Het water kan na een heftige regenbui infiltreren in de bodem.
- Let op! Zorg altijd dat er een overstortvoorziening of slokop wordt toegepast om overstroming te voorkomen.
- Elke gemeente stelt eigen eisen aan het toepassen van wadi's. Controleer dit voordat je ze toepast.
- Wadi's alleen toepassen wanneer een ruimte dit toelaat. Er moet voldoende ruimte zijn op de speelplaats.
- Let goed op wat je aansluit op het systeem. Is dit een straat of bijvoorbeeld een dak. Bereken hoeveel capaciteit het systeem nodig heeft.

Kijk altijd naar de ondergrond. Hoe hoog staat het grondwater en is de bodem waterdoorlatend genoeg voor infiltratie. Dit punt geldt voor alle wateropvangoplossingen.

IJSLANDER

DROOGTE

Een groen blauwe speelplek kan tijdens warme en droge periodes uitdrogen. Om dit tegen te gaan kunnen de volgende maatregelen worden genomen.

- **Beplanting:** Net als bij bomen is elke plantsoort anders. Bij het ontwerp van een groen blauwe speelplek dient goed gekeken te worden naar de soorten van beplanting. Zo kunnen prairieplanten goed tegen de droogte.
- **Wateropvang:** Kijk naar mogelijkheden om water vast te houden voor hergebruik.

SPEELWAARDE

Een groen blauwe speelplaats daagt uit tot verschillende vormen van spel. Gebruik deze kansen optimaal en zorg voor een goede mix van spelaanleidingen en toestellen. Zie hieronder een aantal tips.

- **Fantasiespel:** Vaak spelen kinderen anders dan volwassenen verwachten. Zorg in een ontwerp voor voldoende variatie in spelaanbod. Denk hierbij verder dan de klassieke schommel, duikelrek, etc. Zo kan een grote kei dienen als DJ tafel of heksenketel en een struik als jungle.
- **Water:** Water trekt kinderen aan. Door water te gebruiken in ontwerpen kan extra speelwaarde worden gecreëerd. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door het intekenen van een Wadi of het toepassen van een waterspeelplaats.

IJSLANDER

HITTESTRESS

Een groene blauwe speelplek biedt verkoeling tijdens extreem warme dagen. Dit betekent dat de plek schaduwrijk is en verkoeling geeft aan de omgeving. Dit kun je op een aantal manieren realiseren.

- **Waterspeelplaats:** Naast groene oplossingen kan een waterspeelplaats met bewegend water veel verkoeling bieden. Maak bij voorkeur gebruik van grondwater als de waterkwaliteit en de opdrachtgever dit toestaat.

- **Bomen:** De beste manier om een speelplek van schaduw te voorzien, is het toepassen van bomen. In vergelijking tot schaduwdoeken verkoelen bomen door zowel het geven van schaduw, maar ook door evapotranspiratie. Wanneer bomen volgroeid zijn, zorgen ze al snel voor 15 graden verkoeling t.o.v. een versteende omgeving.

LET OP WELKE BOMEN JE TOEPAST

- Veel gemeentes maken graag gebruik van inheemse bomen. Dit houdt in dat je bomen toepast die van origine horen op die desbetreffende locatie.
- Elke boom is anders en vraagt ook om andere groeiomstandigheden. Kan een boom bijvoorbeeld goed tegen droogte of warmte?

IJSLANDER

SPEELINTENSITEIT

Houd bij de inrichting van een groen blauwe speelplaats rekening met de speelintensiteit van de speelplek. Dit om te voorkomen dat de speelplaats (te) snel verslijt. Hieronder nog een aantal zaken waar op gelet kan worden.

- **Routing:** Kinderen spelen vaak anders dan volwassenen denken. Wanneer je nadenkt over looproutes, zorg dan dat je altijd denkt vanuit de kortste route. Maak jij deze keuze niet? Dan doen de kinderen het wel!
- **Heuvels:** Het gebruik van hoogteverschil biedt enorm veel speelwaarde. Let wel op dat routing wordt aangelegd en de taluds niet te stijl worden om overmatige slijtage te voorkomen.

- **Afrastering en locatie plantvakken:** De mate waarop je een speelplek kan vergroenen, hangt sterk af van de intensiteit waarop deze gebruikt wordt. Let op bij het intekenen van plantvakken. Vermijd snippergroen en plantvakken in (natuurlijke/kortste) looproutes. Zorg daarnaast voor voldoende afrastering van slijtgevoelige plantvakken. Dit kan met palen, muurtjes of hekwerken.
- **Plantmaten:** Kies altijd voor grote plantmaten. Dit zorgt ervoor dat het groen snel op volle sterkte is. Daarnaast bespaart dit in beheerkosten na het 3e jaar.
- **Gras:** Let op het gebruik van ondergronden. Zo is gras erg slijtgevoelig en kan alleen toegepast worden wanneer je een speelintensiteit hebt van 10 m² per kind.

Groen blauwe speelplaatsen bieden volop mogelijkheden naast het beschermen tegen het veranderende klimaat. Voor het inrichten zijn geen standaard regels. Elke locatie vraagt om maatwerk. Gebruik de tips in deze white paper als inspiratie en kijk vooral naar de mogelijkheden die de omgeving biedt.

 www.ijslander.com

 (0525) 633 420

 info@ijslander.com

IJSLANDER